

EURÓPAI POLITIKAI ÖSSZEFOGLALÓ

KÉSZÍTETTE:

Green
clusive

Co-funded by
the European Union

© Associazione Internazionale New Humanity
© Associazione Progetto Ragazzi Per L'unita
© Fokolar-Bewegung e.V. Deutschland
© Verein Jugend für eine geeinte Welt
© Nove Ludstvo, o.z.
© Új Város Alapítvány
© Fokoliaru Judejimas Lietuvoje

GREENCLUSIVE:
a kiszolgáltatott csoportok aktivizálása a környezetvédelem érdekében

Szerzők: Sara Nizzetto, Juan C. Poveda Rz. & résztvevők az összes partnerszervezetből.

Kiadó: Associazione Internazionale New Humanity

Szerkesztés: Sara Nizzetto & Juan C. Poveda Rz.

Grafikai tervezés: Juan C. Poveda Rz.

2024

Co-funded by
the European Union

Ez a **GREENCLUSIVE projekt** végső politikai ajánlásáról szóló jelentés. A jelentés bemutatja a projekt módszertanát és főbb megállapításait, azonosítja azokat a területeket, ahol a "fenntartható fejlődés" az általunk elképzelt értelemben még nem lehetséges, és megpróbál javaslatokat tenni arra, hogy ez az állapot megváltozzon

BEVEZETÉS

A Greenclusive (www.new-humanity.org/project/greenclusive/) egy EU által finanszírozott projekt, amely 6 ország (Olaszország, Magyarország, Németország, Ausztria, Szlovákia és Litvánia) részvételével zajlik. A projekt a fenntarthatóság témájának többszintű és interkulturális elemzésén alapul. A projekt egyedisége abban áll, hogy kettős célja van, mivel a fiatalokat (kb. 18-35 éves korig) arra hívja meg, hogy a környezeti fenntarthatóság témájával úgy foglalkozzanak, hogy annak a társadalmi befogadással kapcsolatos kérdésekhez fűződő viszonyát is figyelembe veszik. A projekt utolsó szakaszában a fiataloknak eredményorientált megbeszéléseket kellett folytatniuk az európai döntéshozókkal, bemutatva a projekt eredményeit azzal a céllal, hogy nyilvánosan kiálljanak az ökológiai kérdések mellett. A résztvevőket ugyanis fogadták Európa fontosabb intézményeiben, és így sikerült bemutatniuk a megállapításaikat, benyomásaikat, valamint eredeti megoldásaikat, és lobbitevékenységet folytatniuk a fenntarthatóság területén. Több alkalommal is értékes eszmecserékre került sor, és a résztvevők megismerkedhettek a brüsszeli európai központ életével.

Elérni kívánt célkitűzések:

- A fiatalok figyelmének felhívása a környezeti egyenlőtlenségekre európai szinten.
- A fiatalok figyelmének felkeltése a környezetvédelemmel kapcsolatos uniós szakpolitikákra (pl. az Európai Zöld Megállapodásra stb.).
- Kapacitások biztosítása a környezeti szükségletek térképeinek kidolgozásához.
- A fiatalok digitális és nyilvános kifejezőképességének megerősítése.
- A fenntarthatóság és a társadalmi egyenlőtlenségek egymástól függő témáinak és az ezekhez kapcsolódó következményeknek a mérlegeléséhez szükséges háttér biztosítása.

MÓDSZERTAN

Ami a WS2 képzések megvalósításához választott módszertant illeti, öt célirányos elemet alkalmaztak a projekt sikere érdekében:

- Elkötelezettek voltak abban a fontos törekvésben, hogy a képzési modulokat a fiatalokra szabott megközelítéssel dolgozzák ki, hogy biztosítsák teljes körű részvételüket és megkönnyítsék a tudásanyagok átadhatóságát társaiknak: ezért a projekt első részében a fiatalok és az ifjúságsegítők együttműködtek az informális módszerek és a formátum részleteinek kidolgozásában.
- Minden képzésen hangsúlyozták az ökológiai és társadalmi kérdések közötti kölcsönös összefüggések kiemelésének fontosságát, például a felelős fogyasztás és a munkavállalók tisztességtelen kizsákmányolása közötti összefüggést.
- Minden egyes képzési alkalom nagyon kiemelten foglalkozott a környezetvédelemmel kapcsolatos uniós jogszabályok - azaz az Új Zöld Megállapodás - és a nemzeti szinten elfogadott zöld politikák összehasonlító elemzésével. Ez a megközelítés biztosította, hogy minden partnerszervezetnek lehetősége legyen hozzájárulni az egyes modulokhoz.

- Szakértők bevonása és beszámolók beépítése, esettanulmányokra összpontosítva: ennek keretében a környezeti egyenlőtlenségeket tapasztaló kisebbségekhez tartozó fiatalokat vontak be a modulok előkészítési folyamatába, akik bemutathatták az ő perspektíváikat és a közösségükre gyakorolt konkrét hatásokat. Ez hozzájárult a kiszolgáltatott helyzetek megismertetéséhez, mivel a résztvevők konkrét helyi kezdeményezésekben aktivizálták magukat, ami által megerősödtek a fiatalok közötti kapcsolatok és jobban megismerték egymást. Különleges hozzáadott értéket jelentett a projekt számára, hogy tanúságtevőként „környezetkárosult elvándorlóknak” minősülő fiatalokat vontak be, akik az éghajlatváltozás miatt menekültek el hazájukból, és akiket továbbra is igazságtalanság ér, mert egy kiszolgáltatott csoporthoz tartoznak.
- A 13-16 éves korosztály számára szervezett képzés személyes találkozással zárult, ami - miután a világjárvány idején az online eszközök intenzív használatára került sor - a tudáselsajátítás maximalizálásának kísérleti-tapasztalati módjaként szolgált.

TAPASZTALATOK

A PROJEKT TÉNYADATAI ÉS ELEMZÉSE

Ahogy az a "nemzetközi" jellege miatt várható és kívánatos volt, a projekt különböző formákat öltött attól függően, hogy milyen kontextusban valósult meg. Az állami partnerek ugyanis különböző végrehajtási módozatokat dolgoztak ki. Itt most a fiatalok által a különböző kontextusokban megtapasztalt főbb jellemzőkről számolunk be. Mivel minden egyes állami partner másképp hajtotta végre a projektet, úgy döntöttünk, hogy az egyes kontextusokat külön-külön ismertetjük, majd sort kerítünk a végső elemzésre és az eredmények átgondolására. Az ennek a politikai összefoglalónak a véglegesítéséhez és az eredmények bemutatásához a következő struktúrát választottuk:

- 1. Kontextus:** a projekt társadalmi, kulturális és gazdasági hátterének ismertetése, különös tekintettel a megvizsgált ökológiai kérdésekre és a Greenclusive projekt részeként kiválasztott célcsoportra.
- 2. Módozatok:** a projekt céljai érdekében választott módszerek és végrehajtott tevékenységek ismertetése.

- 3. Várt hatás:** a résztvevők szempontjából várt hatás és végeredmény ismertetése (műhelyfoglalkozások, foglalkoztató táborok, kommunikációs tréningek stb.).
- 4. Tényleges eredmények:** a tevékenységek résztvevőinek általános visszajelzései és a tapasztalatoknak köszönhetően felmerült további gondolatok.
- 5. Ajánlások:** a hiányosságok elemzése és a jövőre vonatkozó javaslatok.

NÉMETORSZÁG

Kontextus: Németországban a Greenclusive-táborokra Worms és Berlin városában került sor, amelyekre a megfelelő földrajzi elhelyezkedésük és a fenntartható mindennapi élet terén elért sajátos fejlődésük miatt esett a választás. Worms egy kisebb város, amely jól felszerelt és szervezett az újrahasznosítás és a fenntartható fejlődés szempontjából (azaz számos kezdeményezés létezik a közös zöldterületekre). Berlin hasonlóan összhangban van az Agenda 2030 fenntartható fejlődési céljaival, mivel számos kezdeményezést finanszíroznak a fenntartható és környezetbarát életmód előmozdítása érdekében.

Módozatok: a projekt keretében kultúra- és vallásközi műhelyfoglalkozásokat, kerekasztal-beszélgetéseket szerveztek a zöld meggyőződés témáiról, valamint interaktív sétákat tartottak az érintett városokban. Németország (D), Ausztria (A) és Svájc (CH) (együtt: a Zöld DACH) részvételével több online találkozót szerveztek, hogy többet megtudjanak a fenntartható fejlődési célokról (angol rövidítéssel: SDG-kről), és példákat dolgozzanak ki a differenciált célcsoportokra (pl. gyermekek, fiatalok és idősek) vonatkozó "legjobb gyakorlatokra". További elemzett témák voltak a különböző kultúrák és vallások társadalmi életbe való bevonása, valamint a békés és erőszakmentes kommunikáció minden kapcsolatban. Játékos versenyeket hirdettek (pl. "4 hétnyi új fenntartható ötlet"), ahol a résztvevők a fenntartható életmóddal kapcsolatos kihívásokban vettek részt. Úgy véljük, hogy a kezdeményezés az informális jellegének köszönhetően nyomot hagyott a résztvevők gondolkodásmódján.

Várt hatás: Azt vártuk, hogy a fiatalok felfedezik a környezetet (a Worms és Berlin városában tett "zöld séták" során), és így tudatosítják a városban meglévő úgynevezett "zöld létesítmények" létezését. A felkínált képzések, interaktív kvízek és a "zöld meggyőződés" aktivistáival folytatott kerekasztal-beszélgetések célja az volt, hogy a fiatalok ismeretei bővüljenek a kultúrák közötti sokszínűség témájában, remélve, hogy a mindennapi életükbe visszatérve részt vesznek majd az érdekérvényesítési tevékenységekben.

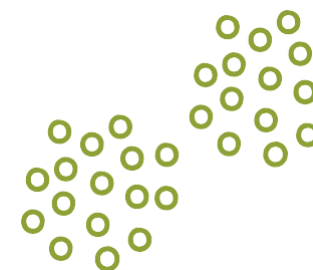
Eredmények és visszajelzések:

- A résztvevők meglehetősen elégedettek voltak a fenntartható és ökológiai infrastruktúrával, amelyet a városrészekben tett sétáik során találtak (pl. szelektív hulladékgyűjtők, az újrahasznosító állomások jó eloszlása, újrahasznosító létesítmények, használatcikk-üzletek, magán és üzleti újrahasznosítási projektek).
- A projekt által kínált képzések során a résztvevők észrevették, hogy a "zöld élet" Németországban még mindig társadalmi státusz és gazdasági lehetőségek kérdése. Érdekes megállapítás született: bár az ország meglehetősen jól szervezett a zöld infrastruktúrák, az újrahasznosítás, a hulladékgyűjtés és -szelektálás lehetőségei tekintetében, a résztvevők arra jutottak, hogy a "zöld tudatosság" jobban fejlett a fiatalok körében, mint a társadalom idősebb rétegeiben. Ez a jellemző közösnek bizonyult a projektben részt vevő többi állam partnereivel.

Ajánlások:

A németországi Greenclusive projekt tapasztalatai sikeresek voltak, és olyan lényeges eredményeket hoztak, amelyeket fontosnak tartunk megosztani ebben a politikai összefoglalóban.

- Először is, észrevettük, hogy mennyire fontos teret adni az interaktív tanulási formáknak, valamint a tapasztalatok informális megosztásának. Figyelemmel a célcsoportra, a játkos elem életbevágóan fontos volt a projekt szempontjából. A jövőben az online platformok alkalmazásával is ösztönözni kellene az érdekérvényesítés hatékonyságát.
- A résztvevők korlátként élték meg azt, hogy noha léteznek a "zöldebb" életmódot elősegítő eszközök, a megkérdezettek bevallották, hogy nem mindig használják azokat. Ezért azt javasoljuk, hogy hangsúlyozni szükséges azt, hogy minden korosztály számára több, a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretátadási programra van szükség.
- A Greenclusive hozzájárult a környezetbarát életmóddal kapcsolatos tudatosság növeléséhez, és új, eredeti kezdeményezések születését segítette elő. A projekt további lépéseit illetően úgy gondoltuk, hogy ha lesz rá költségvetésünk, akkor érdemes lenne meghívni tervezőket, játékfejlesztőket, újrahasznosító vállalkozásokat, hogy vicces és kreatív figyelemfelhívó eszközöket fejlesszenek ki az újrahasznosító infrastruktúrák és létesítmények megismertetésére Európá-szerte.

OLAS

Kontextus: Olaszországban a Greenclusive projekt keretében a „Pescarai nyári tábor” szervezték meg. A tábor a Pescara külterületén található San Donato városrészben, egy olyan lakókörnyezetben zajlott, amelyet túlnyomórészt kiszolgáltatott embercsoportok laknak. Itt a kulturális lehetőségek korlátozottak és nem is igazán népszerűek, bár léteznek önkéntes egyesületek. A városi átlaghoz képest a térségben nagyon magas a munkanélküliség. Kevés a zöldterület, és a meglévők (pl. parkok) többértékes beavatkozást igényelnek. A közutak közelsége többféle problémát okoz a hulladékgazdálkodás és a zaj- illetve levegőszennyezés terén.

Úgy találtuk továbbá, hogy a külterületi városrészt a városi hanyatlás és a társadalmi marginalizálódás jelenségei sújtják: az állampolgároknak nyújtott helyi szolgáltatások minimálisak, míg a találkozásokhoz gyakran nem állnak rendelkezésre közösségi terek. Ez az állapot közvetlen következményekkel jár a kölcsönös segítségnyújtási hálózatok létrehozására nézve, ugyanis alig vannak ilyenek. Minden probléma ellenére azt tapasztaltuk, hogy új utak és kerékpárutak épülnek a külterületi városrész és a városközpont közötti kapcsolatok javítása érdekében, azzal a céllal, hogy emeljék a környék lakásminőségét és ösztönözzék a fenntartható közlekedési eszközök használatát.

Módozatok: Lehetőségünk volt arra, hogy kapcsolatot teremtsünk a helyi lakossággal és a térségben működő néhány egyesülettel. Az említett interakciók egyszerre adtak alkalmat az állampolgárok igényeinek összegyűjtésére és a fenntarthatóság és a társadalmi jólét közötti kapcsolat tudatosítására. Konkrétan, a résztvevők gyakorlati tevékenységekben vettek részt, például parkok takarításában, de a fenntarthatósággal kapcsolatos tudatosság növelését célzó műhelyfoglalkozásokban is. Szemináriumokat szerveztek például a 2030-ig tartó un. Menetrend (Agenda) céljaival kapcsolatos ismeretek megszerzésére. A szemináriumok fő témái az aktív állampolgárság értéke, valamint az ehhez kapcsolódó jogok és kötelezettségek voltak. A tábor során ellátogattak a "D'Annunzio Fenyőerdőbe" is, amely Pescara város zöld tüdeje. Ez érdekes élmény volt, mivel a parkot nemrég erdőtüz sújtotta, amely a természetvédelmi terület nagy részét érintette. A különböző tevékenységek során a

Pescara városában való közlekedéshez lehetőleg kerékpárutakat és kerékpárokat használtak, hogy hangsúlyozzák az alacsony környezeti kihatású fenntartható közlekedés fontosságát.

Meglátogatták a tengerparti homokdűne-oázist is, amely értékes és a biológiai sokféleség miatt védett terület. Ennek a tapasztalatnak köszönhetően nőtt a tudatosság az ökoszisztémák egyensúlyával, valamint a védelmükhöz kapcsolódó előnyökkel kapcsolatban.

Várt hatás: a műhelyfoglalkozások és tevékenységek célja az volt, hogy a fiatalokat segítsék olyan felelős és aktív állampolgárokká válni, akik képesek elkötelezni magukat területük társadalmi és környezeti fenntarthatósága mellett, és ezáltal a fenntartható fejlődés minden dimenziójának előmozdítóivá váljanak. Az volt az elvárás, hogy a csoportmunka elősegíti a különböző kultúrák közötti értékes eszmecserét, valamint a transzverzális készségek elsajátítását.

Eredmény és visszajelzés: a végső elégedettségi felmérés nagyon pozitív visszajelzéseket tartalmazott. Valamennyi résztvevő nagy lelkesedéssel vett részt a különböző tevékenységekben, és a nagy többség úgy értékelte, hogy az táborbéli élményekkel kapcsolatos elvárásai teljes mértékben teljesültek. Különösen nagyra értékelték a különböző háttérű emberekkel való többoldalú együttműködést. Az elismerés főként annak szólt, hogy lehetőség volt a fenntarthatósági kérdések gyakorlatias és szórakoztató módon történő

feltárására. A legtöbb résztvevő elismerte, hogy javultak az olyan transzverzális készségeik, mint a csapatmunka összehangolása, a konfliktuskezelés, az önkifejezés és természetesen a társadalmi és környezeti kérdések iránti érzékenység. A javasolt tevékenységek sokfélesége azt is lehetővé tette, hogy mindenki a saját hajlamai szerint vegye ki a részét belőlük, és a csoportmunka kedvezett a megosztásnak, valamint a transzverzális készségek elsajátításának. A szervezők képesek voltak barátságos és együttműködő légkört teremteni, ami a kezdeményezés sikeréhez elengedhetetlenül fontosnak bizonyult. Összefoglalva, a táborban szerzett tapasztalatok visszaigazolták a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos informális oktatási formák hatékonyságát.

Ajánlások:

Az elvégzett tevékenységek és a résztvevők visszajelzései alapján a Greenclusive projekt helyi környezetében a következő főbb ökológiai szükségleteket azonosították be:

- A meglévő közterületek - mint például a D'Annunzio Fenyőerdő és a San Donato negyed parkja - fokozottabb védelme és fejlesztése.
- A szelektív hulladékgyűjtési rendszer bevezetése, amely egyes területeken még mindig nem teljes.
- A fenntartható közlekedés erősítése új kerékpárutak létesítése és a kerékpározás ösztönzése révén.
- A vízzel való takarékoság fontosságának tudatosítása és a körforgásos gazdaság előmozdítása újrafelhasználási /újrahasznosítási kezdeményezéseken keresztül.

- A part menti szennyezés által veszélyeztetett értékes ökoszisztémák, a strandok és a homokdűnék védelme. Az állampolgárok, különösen a fiatalok bevonása a környezetvédelmi kérdésekbe részvételi projektek révén. Ezek a szükségletek továbbra is elsődlegesek a terület számára, és ezeket integrált és rendszerszintű módon kell kezelni.

Az elvégzett elemzés alapján továbbá a területen azonosított ökológiai szükségletek némelyike szélesebb körű társadalmi és politikai intézkedéseket igényel, amelyekkel a Greenclusive projekt közvetlenül nem tud foglalkozni. Nevezetesen, egyes területeken a szelektív hulladékgyűjtés megerősítéséhez strukturált tervezéssel át kell szervezni a hulladékszállítási szolgáltatást. Részletesebben:

- A fenntartható közlekedéshez az integrált rendszerek (közlekedési sávok, járműmegosztás, helyi közösségi közlekedés) többéves tervezésére, az önkormányzatok finanszírozására és a magánjárműpark megújítását célzó regionális ösztönzőkre van szükség. Az új infrastruktúrák, például kerékpárutak és gyalogosövezetek létrehozását be kell építeni a középtávú városrendezési tervekbe.
- Konkrét és megvalósítható javaslatokat kell végrehajtani, amelyek a városnegyed szükségleteire szabott megfelelő választ adnak. Néhány példa a város természeti tőkéjének közös gondozását ösztönző, alacsony költségű, de nagy szimbolikus jelentőségű kezdeményezésekre:

1.A zöldterületek felügyeletére irányuló kezdeményezések támogatása, a környezetvédő egyesületek és önkéntesek bevonásával. Olyan egyesületek is bevonhatók, mint a Legambiente (az olasz *Természetvédelmi Liga*), a WWF vagy a lakónegyedi bizottságok. Adatokat lehet gyűjteni a felületekről, a jelen lévő fajokról és a felmerülő kritikus problémákról.

2.A parkokban interaktív tájékoztatók készítése, amelyek elősegítik a látogatók tudatosságát és a parkok iránti tiszteletét. Például QR-kódok és kiterjesztett valóság segítségével információkat lehetne nyújtani a parkok növényzetéről és állatvilágáról, ami növelné a lakosok és a turisták tudatosságát.

3.Zöld fesztiválok és szabadidős tudásmegosztó rendezvények szervezése a parkokban, ezzel erősítve a társadalmi hivatásukat. A szórakoztató, művészeti és zenei események bevonhatják az iskolákat, társadalmi kapcsolatokat teremthetnek, és a parkokat közösségi helyekként hasznosíthatják.

4. Egyeztető megbeszélések szervezése egy közös cselekvési terv kidolgozására, jól meghatározott célkitűzésekkel és szerepekkel. Az egyeztető megbeszéléseket területi alapon (városrészenként) és témák szerint (megfigyelés, események, kommunikáció stb.) lehetne szervezni. A Greenclusive résztvevői bevonhatók a megfigyelésbe, az események

szervezésébe és a közösségi médiában folytatott kommunikációba. Kisebb informális csoportokat is létrehozhatnak, amelyek bizonyos parkokért/zöld területekért felelősek. A horizontális részvétel és a strukturált együttműködés alapvető fontosságú az integrált és hosszú távú beavatkozások megtervezéséhez. Az összehangolt fellépés tartósabb eredményeket garantál, mint az elszigetelt kezdeményezések.

Kontextus: a projekt céljai érdekében végzett a tevékenységeket 2022 augusztusában Eperjes városában (Kelet-Szlovákia) hajtották végre 160 résztvevővel, akiket a "Stredna" szakközépiskolában szállásoltak el. A tábor során számos tevékenység zajlott a művészet, a sport és az ökológia területén. 2023 júniusában további tevékenységeket hajtottak végre a Pozsony közelében fekvő Pozsonybesztercén. Itt a fiatalok az önkormányzati hatóságokkal (azaz a polgármesterrel és a helyi papokkal) egyeztettek a megtisztítandó területekről, majd a közösség számára tartott power point prezentációval egybekötött nyilvános utánkövető eseményen vettek részt.

A résztvevők úgy találták, hogy a fenntarthatóság terén Szlovákiában hozott intézkedéseket még strukturális és átfogó módon fejleszteni kell. Bár a fiatalok egy része elkötelezte magát a változás kezdeményezése mellett, mivel nőtt a fenntarthatóbb életmód iránti érzékenységük (pl. milyen járműveket használnak, hol vásárolnak ruhát stb.), az általános benyomás az, hogy még mindig sokat kell tenni.

Módozatok: A fiatalok részt vettek néhány, a fenntarthatóság témájával foglalkozó, Zoom-on szakértők részvételével megtartott találkozón, ahol tematikus előadások kerültek bemutatásra, amelyek gyümölcsöző vitát ösztönöztek számos témáról. A projekt során neves előadók - köztük Maria Kristofikova - tartottak előadásokat a felelős fogyasztásról és az újrahasznosításról. Néhány személyes beszámoló is elhangzott, amelyeket különösen nagyra értékelték. 2022 nyarán szemétyűjtést szerveztek Eperjes városában, a kezdeményezésben több mint 40 ember vett részt. Az esemény pozitív eredménnyel járt, ezért 2023 júniusában megismételték, amelynek során a pozsonybesztercei temetőt takarította ki mintegy 35 fiatal. Más környezetvédelmi kezdeményezéseket is szerveztek Kassa városában: itt a résztvevők a helyi közösség körében közkedvelt erdő gondozásában vettek részt.

Várt hatás: a Greenclusive projekt által Szlovákiában kínált tevékenységek célja az volt, hogy a fiatalokat arra ösztönözzék, hogy tegyenek konkrétan a környezetért. A fiatalokat igazi kihívás elé állították, hogy helyi szinten találjanak lehetőségeket a közreműködésre.

Az elvárás az volt, hogy olyan kutatást végezzenek, amely például kideríti, hogy mely vállalkozások azok, amelyek ökológiai szempontból fenntarthatóbbak, és melyek azok, amelyek kevésbé fenntarthatóak. Azt is vártuk, hogy a fiatalok a közösségi médián keresztül részt vegyenek az érdekérvényesítő folyamatokban, hogy a fenntarthatósággal kapcsolatos általános ismereteket terjesszék.

Eredmény és visszajelzések:

- Fel kellett ismernünk, hogy a fiatalokat nem különösebben ösztönözték a szervezett online szemináriumok: valószínűleg a résztvevők fiatal korához képest túl megterhelőek voltak. A résztvevők ezért az online képzések helyett inkább a személyes találkozókat részesítették előnyben. Ezzel szemben nagyra értékelték a személyes tapasztalatszerzést, amely pozitív eredményekhez vezetett.
- Ugyanis csak pozitív eredményeket hoztak a "konkrétabb" tevékenységek, amelyek során a fiatalok felszedték a szemetet az erdőben és a zöldövezetekben. A résztvevők lelkesedése mindenhol kézzelfogható volt. Különösen élvezték azt az érzést, hogy részt vesznek a közösségi terek javításában.
- Maguk a lakosok is lelkesedtek azért, hogy a fiatalok szerepet játszanak a város ökológiai hatásainak enyhítésében. Néhányan elismerték,

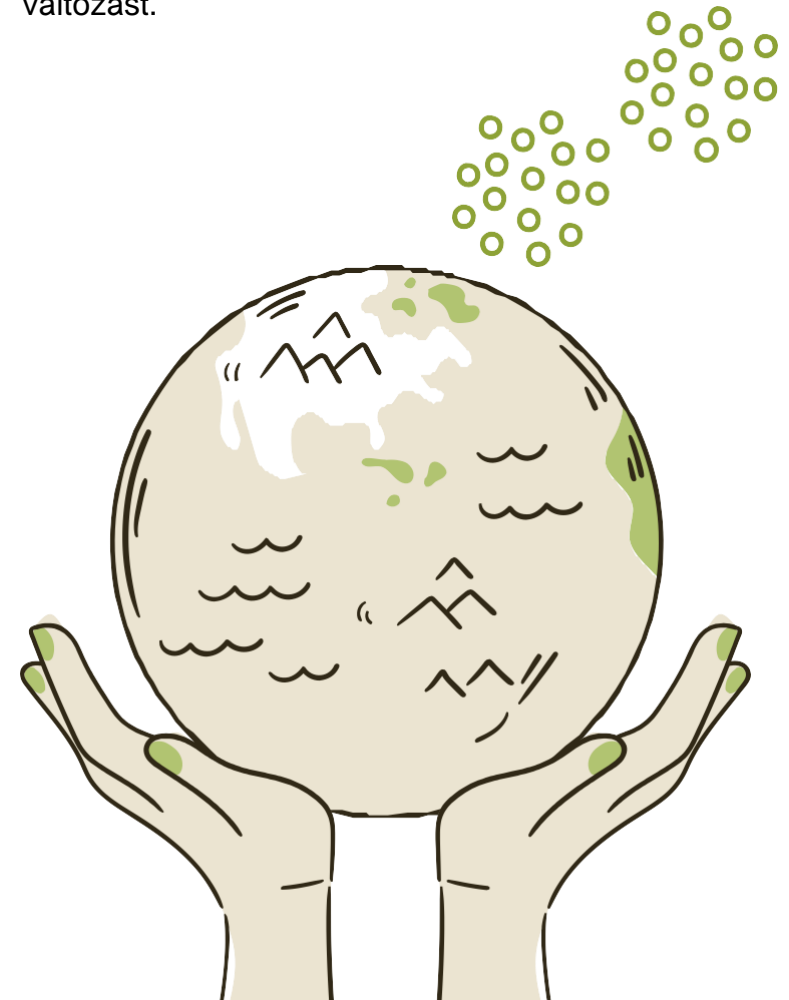
hogy a közszolgáltatások nem képesek a város tisztán tartására, és a fenntarthatóságra irányuló erőfeszítések korlátozottak és ritkák.

- A megbeszélések és szemináriumok során a fiatalok belátták, hogy a fenntarthatóság Szlovákiában még mindig a gazdasági lehetőségek kérdése.

Ajánlások:

- Ismételten hangsúlyozni kívánjuk a választott módzatok jelentőségét, és azt javasoljuk, hogy a Greenclusive projekthez hasonló jövőbeli kezdeményezéseknél vegyék figyelembe azt a tevékenységek kialakításánál - ha a fiatalok a célcsoport -, hogy az online találkozók népszerűtlenek a körükben. A fiataloknak ugyanis szükségük van arra, hogy lássák a hozzájárulásuk konkrétságát.
- Egy másodlagos ajánlás azzal a ténnyel foglalkozik, hogy a fenntarthatóság az országban még mindig nagyon erősen kötődik a lakosok gazdasági lehetőségeihez, mivel a fenntartható termékek nem hozzáférhetők szélesebb körben. Ezért közösen szeretnénk javasolni a kevésbé fenntartható termékek (pl. a hús) alternatíváját jelentő egyes termékek árának csökkentését. Ugyanebből a célból az embereknek ösztönzőket is kellene kapniuk a fenntarthatóság terén tanúsított elkötelezettségük elismeréséért.

- Az ország a közelmúltban fontos lépéseket tett a fenntartható fejlődés és a társadalmi élet ökológiai szempontjai terén. A jelek szerint azonban a legtöbb kezdeményezés alulról indult, a fiatalok mozgalmaival, amelyek a kormánynál lobbiznak, hogy tegyenek többet a fenntarthatóság érdekében. Itt tehát egy beavatkozási folyamat elején vagyunk, ahol sok mindent kell még fejleszteni, és előbb a jogi és politikai rendszernek kell mozdítania a politikai változást.

LITVÁNIA

Kontextus: Litvániában a projektre Visaginasban, egy kisvárosban került sor, a fehérorosz határ közelében, amelyben az oda látogató fiataljaink számos érdekes benyomásra tettek szert. Visaginast eredetileg buja erdők és változatos mezőgazdaság vette körül. Az évek során azonban az ökológiai táj jelentős változásokon ment át a közelben létesített erőmű miatt. A várost a késő szovjet időkben kifejezetten az 1983 és 2009 között működő Ignalina Atomerőműben dolgozó emberek (és családjaik) elhelyezésére építették. A város környezeti története tehát szorosan összefügg a közeli nukleáris létesítmény létezésével.

Az itteni társadalom sok idős emberből áll: a munkahelyek hiánya miatt a fiatalok máshová költöztek. A lakosság is különböző származású: vannak természetesen litvánok, de oroszok, lengyelek és most már a háború elől menekülő ukránok is.

Módozatok: A csoport számára látogatást szerveztünk az erőműhöz, ahol egy helyi vezető részletesen elmagyarázta nekünk annak működését és hatásait. Lehetőségünk nyílt arra is, hogy ellátogassunk a polgármesteri hivatalba a városközpontban, ahol hasznos beszélgetést folytattunk, és jobban megismerhettük Visagina politikai életét, valamint főbb szociális szükségleteit. A fiatalok konkrét akciókban is részt vettek: vállalták a város szívében lévő tó partjának megtisztítását. Ezenkívül találkoztunk a helyi pappal, valamint meglátogattuk néhány helyi művész lakóhelyét.

Várt hatás: Az esemény sokszínűségének köszönhetően reméljük, hogy a fiatalok a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos készségek fejlesztése mellett többet tudtak meg Visaginas kulturális életéről. Konkrétabban szólva a projektnek az erőműben tartott szakaszáról, azt vártuk, hogy megnézhetjük a létesítményt belülről, de ez sajnos nem sikerült. Ettől még sok lényeges tényt ismertünk meg az erőműről és annak környezetre gyakorolt hatásáról. Arra is számítottunk, hogy magával a polgármesterrel is beszélhetünk, de csak az asszisztenseivel tudtunk beszélgetni.

A pappal folytatott találkozás megfelelt az elvárásainknak, és talán túl is szárnyalta azokat, mivel itt lehetőségünk volt felfedezni a város keresztény közösségének több jellegzetességét. Általánosságban elmondható, hogy arra törekedtünk, hogy a fiatalok felelősségtudatát elősegítsük a környezetbarátabb életmód kialakításában.

Eredmények és visszajelzések: A résztvevők összességében pozitív visszajelzéseket adtak a tapasztaltakról, mivel megismerték Visaginas városát és az ott zajló, EU által finanszírozott helyi projekteket.

- A fiatalok erős köteléket alakítottak ki egymás között azáltal, hogy megpróbálták eredeti ötleteket találni a nagyobb léptékű problémák megoldására.
- Elmondhatjuk, hogy jobban megismerték e különös város ökológiai viszonyait. A résztvevők elgondolkodhattak azon, hogy a város tájképe, amelyet egykor buja erdők és változatos mezőgazdaság jellemezett, hogyan változott meg drasztikusan az erőmű megvalósítása óta: például megtudták, hogy az erdő nagy részét ki kellett vágni a munkások házáinak és magának az erőműnek az építéséhez. Láttunk olyan jelentéseket, amelyek szerint a tó hőmérséklete az atomerőmű hűtőrendszere miatt emelkedett meg. Ez jelentős hatással volt a környezetre, mivel az ökológiai sokféleség jelentősen csökkent, sok halfaj elpusztult, és az algák kezdtek elszaporodni a tóban.

- Tudatosabbá vált saját felelősségük a fenntarthatóság terén, mivel többször hangsúlyozták, hogy minden "személyes cselekedet" lehet "ökológiai cselekedet".

Ajánlások:

- Javasoljuk, hogy az egyes tevékenységek között tervezzenek be néhány "szünetet", mivel a mi időbeosztásunk néha annyira zsúfolt volt, hogy az már túlterhelő volt, és valószínűleg befolyásolta azt az időt, amely a résztvevőknek az információk megfelelő és eredményes feldolgozására rendelkezésre állt.
- Az egyéb azonosított ökológiai szükségletek között javasoljuk, hogy a hatóságok hatékonyabban és gyorsabban végezzék el az atomhulladék ártalmatlanítását.
- Az elhagyott épületek és a kóbor macskák problémájával is foglalkozni kell.
- Megoldást kell találni arra, hogy az emberek a házuk közelében hagyják a szemetet, mivel a nagy konténerekhez nehéz hozzáférni.
- A projektet a hatás szempontjából túl "kicsinek" találták: a mi hozzájárulásunk kétségtelenül értékes volt, mivel a résztvevők elkötelezték magukat a takarítás mellett, és érdeklődést mutattak az emberek szükségletei iránt, de felismertük a nagyszabású beavatkozások szükségességét.

- Lehetőségeket kell teremteni olyan fiatalok számára, akik egyébként valószínűleg elhagynák a várost.
- Meg kell fontolni és ki kell dolgozni programokat a város interkulturális értékeinek elismerése érdekében: konkrétan szólva, több forrást kell biztosítani kulturális kezdeményezések finanszírozására. Ez valóban előnyös lenne Visagínának, mivel több munkahelyet teremtene a helyiek számára (új vállalkozások segítségével, az új infrastruktúrák létrehozása révén a turizmus fellendítésével), ami csökkentené a kábítószerhasználat, a depresszió és az öngyilkossági arány problémáit is, amelyek közvetlenül kapcsolódnak ehhez.

Kontextus: A magyarországi projekt több helyszínen zajlott, Budapest, Vác és Ózd városában. Az a döntés, hogy a projektet több városban valósítjuk meg, lehetővé tette a résztvevők számára, hogy átfogó helyzetképet készítsenek az országról, és hasznos volt a tudatosság előmozdítása szempontjából. Ózd például egy közel 31 000 lakosú város Magyarország északkeleti részén, amelyet a cigányság tömeges jelenléte jellemez. A város meglehetősen elszigetelt,

és a komoly szociális problémák mellett nagyon magas a munkanélküliség aránya. A Greenclusive projektnek itt egy katolikus általános iskola adott otthont, egy olyan hely, amely katalizátor szerepet tölt be, mivel felhívta a figyelmet a szociális kérdésekre, és számos, a cigányok számára és a cigányokkal folytatott tevékenység helyszíne. Budapest ezzel szemben egy fejlett európai főváros, amely nagy turisztikai érdeklődésre tart számot. Budapesten és környékén fiataljaink a Fokoláre Mozgalom keretein belül különböző tevékenységeket folytattak a gyerekekkel.

Módozatok: A csapatunk változatos közegekben fordult meg. A gyermektábor például az erdő közepén zajlott, ami nagyon alkalmas körülményeket teremtett a környezeti kérdésekkel való foglalkozásra. A Greenclusive nyári táborok során a fiatal résztvevők vállalták a Duna menti területek megtisztítását. Az ökológiai kérdésekkel kapcsolatos érdekérvényesítés érdekében több vitafórumot is szerveztek, és interaktív műhelymunkákat tartottak egy ózdi iskolában, kb. 12 és 15 év közötti fiatalok segítségével. A csoportba tartozó fiatalok mintegy 80%-a cigány származású, ezért különösen elkötelezett volt a projektben való részvétel iránt, mivel az a társadalmi befogadásra helyezte a hangsúlyt.

Várt hatás: azt vártuk, hogy a résztvevők kedvezően fogadják a javasolt környezetvédelmi tevékenységek interaktív jellegét. Azt is reméltük, hogy a tárgyalt témákkal kapcsolatban kézzelfogható tudatosságot és érzékenységet tapasztalunk. Arra törekedtünk, hogy megismerjük a projekt helyszínéről szolgáló városok helyi problémáit, és ezáltal

kezdeményezéseket dolgozzunk ki az ökológiai problémák kezelésére.

Eredmények és visszajelzések: A résztvevők összességében pozitív visszajelzéseket adtak a tapasztaltakról, mivel megismerték Visaginas városát és az ott zajló, EU által finanszírozott helyi projekteket.

- Kiderült, hogy gyakran élnek szociálisan elszigetelten, nagy szegénységben, és ezek a körülmények nehézséget okoztak a főbb témákkal való mély és strukturált szembenézésben. Ezért úgy döntöttünk, hogy kitalálunk néhány játékot, hogy ezt a tanulási lehetőséget játékos kontextusba helyezzük.
- A projekt második szakasza is nehézségekbe ütközött. Az egyik résztvevő így értékeli: "Kezdetben megpróbáltuk betartani a tervezett időpontokat, de hamarosan rájöttünk, hogy ez nem lehetséges. Hosszú távon csak néhány ember tudott valamilyen módon aktív lenni. Úgy gondolom, hogy a csoport bizonyította elkötelezettségét, de az olyan tényezők, mint a távolság és az a tény, hogy egyikünk sem dolgozik szorosan ezekkel a témákkal, a motiváció csökkenését okozták menet közben".
- A nyáron tartott tevékenységeket jobban értékelték. Ennek keretében létrehoztunk egy fórumot a fenntarthatóságról, különös tekintettel a fenntartható divatra. A téma nagy érdeklődést váltott ki a résztvevők körében, ami azt mutatja, hogy ezt a korosztályt különösen is érinti ez a speciális kérdéskör. A részvétel lelkes volt, és nagyon ösztönző párbeszédet eredményezett. Néhány konkrét megoldás is szóba került.

- A visszajelzések összességében pozitívak voltak: a fiatalok nagy vágyat éreznek arra, hogy többet tanuljanak, és a változás főszereplőjének érezzék magukat. Azt vártuk azonban, hogy tevékenységünk után strukturáltabb érdeklődés fog születni, hogy egy hosszú távú akciót lehessen erősíteni. Viszont a résztvevők jelenlétében és elkötelezettségében bizonyos ingadozást tapasztaltunk, sokan csak egyetlen képzésen vettek részt. A folytonosság tehát továbbra is gyenge pont.
- A folyó mentén végzett szemétszedés látható és gyümölcsöző hatással volt a területre: a mi hozzájárulásunk csak egy volt a más egyesületek által támogatott különböző kezdeményezések közül. Úgy éreztük, hogy egy strukturált törekvés részesei vagyunk a város állapotainak javítására, és hogy segítségünk nem elszigetelt erőfeszítés. Ezért örömmel láttuk, hogy egy összehangolt fellépés szemmel látható, hathatós és konkrét eredményeket hozhat. A projekt a felelős életmód kultúráját és a helyi szintektől a globális szintekig terjedő, többszintű cselekvések szükségességét népszerűsíti. Az ózdi iskola már korábban is aktívan foglalkozott környezetvédelmi kérdésekkel, mivel részt vett ökológiai projekteken: a mi projektünk tehát pozitív értelemben vett további hozzájárulást jelentett az iskola által már megkezdett úton.

Ajánlások:

- Javasoljuk, hogy a konkrét tevékenységek és az informatív foglalkozások között bizonyos egyensúlyt tartsunk fenn: a tanulásnak és a cselekvésnek együtt kell járnia.
- Látva azt a nehéz hátteret, amellyel a cigány gyerekekkel való foglalkozásunk során érintkezésbe kerültünk, arra jöttünk rá, hogy a téma jobb kezelése érdekében célzottabb felkészülésre van szükségünk.
- Azt is javasoljuk a hatóságoknak, hogy nagyobb gondot fordítsanak az emberek képességeire, és ezáltal javítsák jövőbeli lehetőségeiket. Fel kell ismerni a humán tőke értékét, és dolgozni kell a kisebbségek integrálása érdekében, esetleg a lakosság és a közigazgatás közötti megbeszélések és visszajelzések bevezetésével.

AUSZTRIA

Kontextus: a Greenclusive projekt Ausztriában Linz város egyik iskolájában (BAfEP) zajlott, ahol a tanulókat célzottan óvodapedagógusoknak képzik. Ez a reflexió lényeges elemének tekinthető, mivel az említett résztvevők egy napon majd a projekt eredményeinek és filozófiájának továbbvivői lehetnek. Az oktatási központban, ahol a projektet végrehajtották, számos reform volt szükséges a fenntarthatóbb és zöldebb kezdeményezések megvalósításához.

Módozatok: a projekt céljainak eléréséhez a következő műhelyfoglalkozásokra került sor:

- "Újrahasznosítás, újrafelhasználás és csökkentés": kirándulásokra került sor a linzi hulladékgyűjtő központba és hulladékégető üzembe.
- "Felelős fogyasztás": az ökológiai lábnyomról szóló megbeszéléseket a "World Café" módszertanával valósították meg. A fő témák a táplálkozás, a fogyasztás, a lakhatás és a közlekedés voltak.
- "Öko-vállalkozás és innováció - zöld start-upok": eredeti ötleteket dolgoztak ki olyan innovatív start-up vállalkozásokra, amelyeket a diákok tevékenységével lehetne létrehozni.
- A foglalkoztató tábor során az iskola tetőteraszát úgy alakították ki, hogy a jövőben ott szabadtéri órákat tarthassanak. Ezzel megkezdődött az iskola épületének "zöldítési folyamata", ami jelentős mértékben tovább fejleszti Linzet, ezt a már most is éghajlatbarát várost. Ezt követően bemutatták és ünnepélyesen megnyitották a "tetőterasz" ötletét.

Várt hatás: A greenclusive projektet azzal a céllal dolgozták ki, hogy a fiatalok vállalkozói és fenntartható szellemét előmozdítsák. A várakozások szerint a projekt minden résztvevőben új ötleteket, innovációt, rugalmasságot, vállalkozói készséget stb. generál.

A műhelyfoglalkozásoknak és a foglalkoztató táboroknak köszönhetően több eszközzel rendelkeznek ahhoz, hogy kreatívabban kezeljék az éghajlati válság kihívásait, és hogy az aktív állampolgári szerepvállalás és a fenntartható üzleti ötletek alapján megoldásokat javasoljanak.

Most már könnyebben meglátták, hogyan kell kreatív ötleteket kigondolni és megvalósítani az ökológiai szükségletek megoldására. A várakozások szerint ez az élmény, valamint az európai projektben szerzett tapasztalatok lehetővé teszik majd számukra, hogy a jövőben más problémákra is konkrét intézkedéseket dolgozzanak ki, nagyobb léptékben és nagyobb hatással.

Eredmények és visszajelzések: A diákok reakciói következetesen pozitívak voltak, több különböző szinten profitáltak ezekből a tapasztalatokból, fejlődött bennük az önállóság és az önbizalom készsége. A projekt megvalósítása során azonosítottak néhány ökológiai szükségletet, amelyeket a résztvevők hangsúlyoztak. Íme néhány példa:

- Az iskolában még nem működött jól a szelektív hulladékgyűjtés, és a fiatalok fogyasztói magatartása is hagyott kívánnivalót maga után.
- Maga az iskolai büfé sem felelt meg az ökológiai kritériumoknak.
- A tetőterasz szürke és kihasználatlan volt.

- A fent említett pontokra vonatkozóan közös gondolkodásra került sor. Tervek készültek arra vonatkozóan, hogyan lehetne javítani a dolgokon. A tetőterasz esetében az ötlet már teljes mértékben megvalósult. A szelektív hulladékgyűjtésre vonatkozóan konkrét változtatási intézkedéseket dolgoztak ki, amelyeket először végre kell hajtani.

Ajánlások:

- Az iskolai közösségeknek részt kell venniük a fenntartható fejlődésre való nevelés folyamatában.
- Egy „diák start-up” tényleges megvalósítása sok know-how-t, elkötelezettséget és munkát igényelne egy fiatalokból álló csapattól, akiket tanároknak és szakértőknek kellene felügyelniük. Alapvetően több időre lenne szükség az iskolai fenntarthatósági projektek megvalósításához.
- Az iskolarendszerben a tanterv és a központosított érettségi vizsga által szűkre szabott keretek már idejétmúltak. Több lehetőséget kellene biztosítani a projektalapú tanításra anélkül, hogy a kollégák úgy éreznék, hogy megfosztják őket a tanítási időtől. Az egész iskolarendszert alapvetően meg kell újítani.
- A különböző csoportok közötti együttműködésnek van értelme a jövőre nézve: az iskolarendszernek ezért nyitnia kell a külvilág felé, és együtt kell működnie a projektpartnerekkel és a politikai döntéshozókkal.

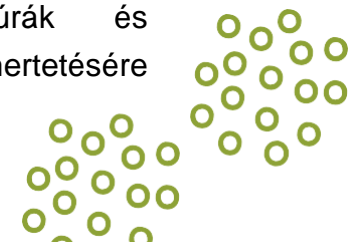
AJÁNLÁS

ÜZENETÜNK AZ EURÓPAI DÖNTÉSHOZÓKNAK

A Greenclusive projekt fiataljai a következő ajánlásokat dolgozták ki az európai döntéshozók számára, hogy fontolják meg a fenntarthatóság témakörében a legjobb gyakorlatok kidolgozását és a társadalmi befogadás kérdéseinek átgondolását, tudva, hogy ezek kölcsönösen függenek egymástól. A következő szükségleteket azonosítottuk:

1. Több, a fenntarthatóság témájával foglalkozó oktatási programra van szükség minden korosztály számára.
2. A fenntarthatóbb életmód lehetőségét fel kell kínálni minden társadalmi réteg számára, hogy a fenntarthatóság függetlenedjen a társadalmi státusz és a gazdasági lehetőségek kérdéseitől.
3. Az államoknak lobbizniuk kell azért, hogy a jogi és politikai rendszer támogassa a politikai változást, bátorítva és üdvözölve a lakossági kezdeményezéseket is.
4. Hatékonyabb és gyorsabb hulladékártalmatlanítási módok kialakítására van szükség.

5. Az elhagyott épületek problémáját társadalmilag jóváhagyott "zöld" stratégiákkal kell kezelni.
6. Több lehetőséget kell teremteni a fiatalok számára, ösztönözve a városok általános modernizációját.
7. A szubszidiaritás elvének megfelelő politikák kidolgozására van szükség, és ezért erősíteni kell a befogadás és a fenntarthatóság témáinak többszintű megközelítését.
8. Hangsúlyozni kell a "személyes döntés is politika" filozófiáját, hogy az állampolgárok felelőséget vállaljanak saját cselekedeteikért, és minden személyes cselekedet "ökológiai cselekedet" legyen.
9. Lehetőséget kell teremteni a fenntarthatósági kérdések gyakorlatias és szórakoztató módon történő feltárására, a kötetlenség erőteljes eszközét felhasználva az emberek gondolkodásmódjának befolyásolására. Az olyan projektek, mint a Greenclusive, lehetőséget jelenthetnek erre.
10. Szükséges lenne a projekt új perspektíváinak kidolgozása, a finanszírozás bővítése, hogy így lehetséges legyen meghívni tervezőket, játékfejlesztőket, újrahasznosító vállalkozásokat, hogy vicces és kreatív figyelemfelhívó eszközöket fejlesszenek ki az infrastruktúrák és újrahasznosító létesítmények megismertetésére Európa-szerte.

Ez a munka a Creative Commons Attribution
4.0 Nemzetközi licenc alatt áll.

GREENCLUSIVE

**a kiszolgáltatott csoportok aktivizálása a környezetvédelem
érdekében**

- © Associazione Internazionale New Humanity
- © Associazione Progetto Ragazzi Per L'unita
- © Fokolar-Bewegung e.V. Deutschland
- © Verein Jugend für eine geeinte Welt
- © Nove Ludstvo, o.z.
- © Új Város Alapítvány
- © Fokoliaru Judejimas Lietuvoje

Co-funded by
the European Union

Az Európai Bizottság által a kiadvány elkészítéséhez
nyújtott támogatás nem jelenti a tartalom jóváhagyását,
amely kizárólag a szerzők véleményét tükrözi, és a
Bizottság nem tehető felelőssé a benne foglalt
információk semmilyen felhasználásáért.

Olaszország | Németország | Ausztria | Litvánia | Szlovákia |
Magyarország